

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Схвалено

Вченою радою Національного
університету «Києво-Могилянська
академія»

Протокол №7

від 26 травня 2016 р.

**Освітньо-наукова програма
провадження освітньої діяльності
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії
за спеціальністю 032 Історія та археологія**

Спеціалізація: Історія

Київ – 2016

Освітньо-наукова програма, за якою провадитиметься освітня діяльність третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю «**032 Історія та археологія**», спеціалізація – «Історія», розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» (редакція від 13.03.2016 р.) і «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 266 від 23.03.2016 р.

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

Бажан Олег Григорович - кандидат історичних наук, старший науковий співробітник доцент кафедри історії НаУКМА;

Григор'єва Тетяна Юрївна – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії НаУКМА;

Дуса Катерина Леонідівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії НаУКМА;

Кірсенко Михайло Володимирович – доктор історичних наук, професор кафедри історії НаУКМА;

Тесленко Ігор Анатолійович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії НаУКМА;

Шліхта Наталія Василівна - кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії НаУКМА;

Яковенко Наталя Миколаївна – доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри історії НаУКМА;

Яременко Максим Васильович – доктор історичних наук, доцент кафедри історії НаУКМА;

Гарант освітньо-наукової програми:

Яковенко Наталя Миколаївна – доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри історії НаУКМА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Наукова освіта – це третій цикл освіти, спрямований на підготовку висококваліфікованих науковців і викладачів шляхом поєднання цілеспрямованого структурованого навчання і здійснення наукових досліджень, що забезпечує високий рівень фахових знань і формування дослідницької культури, відповідної світовим та європейським академічним стандартам.

Засадничим принципом наукової освіти в НаУКМА є стимулювання самостійної та продуктивної дослідницької діяльності, підтримка фахової активності й прагнення до нових знань, відкритості до комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.

Освітньо-наукова програма для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності «**032 Історія та археологія**», спеціалізація – «**Історія**» має на меті підготовку нового покоління висококваліфікованих фахівців, які будуть здатні працювати за найкращими світовими стандартами, зберігаючи та творчо розвиваючи головні досягнення вітчизняної історичної науки.

Освітньо-наукова програма в обсязі **52 кредити ECTS** включає:

I. Цикл загальної підготовки

1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки

1.1.1. Нормативні

1.1.2. Вибіркові

1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки

1.2.1. Нормативні

1.2.2. Вибіркові

1.3. Дисципліни мовної підготовки

1.3.1. Нормативні

1.3.2. Вибіркові

II. Цикл професійної підготовки

2.1. Нормативні дисципліни

2.2. Цикл вибіркових дисциплін

Навчальні дисципліни пропонуються аспірантам на першому і другому році навчання.

Форма навчання – денна.

Форми аудиторної роботи передбачають можливість максимального забезпечення індивідуальних дослідницьких потреб аспіранта і особливостей підготовки за історичним фахом: варіативні форми аудиторної роботи самостійно планують викладачі окремих дисциплін, у кожному курсі передбачені індивідуальні консультації. Завдання для самостійної роботи максимально пов'язані з планом і завданнями індивідуального дослідницького проекту аспіранта.

Координацію і методичне забезпечення дисциплін циклу загальної підготовки освітньо-наукових програм у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» здійснює Докторська школа ім. родини Юхименків (заснована 2008 р.), що є навчально-дослідницьким підрозділом і має на меті створення навчального середовища, сприятливого для набуття аспірантами фахової зрілості, спроможності до творчої ініціативи та самостійних наукових досліджень, навичок і досвіду комунікації у рамках міжнародної академічної спільноти.

Адміністрація Докторської школи ім. родини Юхименків здійснює постійний моніторинг результатів навчання, даних зворотного зв'язку від аспірантів і науковців, що надають наукову освіту в НаУКМА, зокрема про: зміст навчальних дисциплін, наукове керівництво, виконання індивідуального наукового дослідження, публікація та презентація результатів дослідження. Отримані відомості є основою для перегляду форм і методів наукової освіти з метою підтримання високої академічної культури.

Щороку за ініціативою самих аспірантів чи адміністрації НаУКМА можуть пропонуватися додаткові тренінги, відкриті семінари, навчальні дослідницькі проекти, відкриті лекції, літні школи та інші навчальні події, що формують DS Curriculum - спеціальну відкриту програму Докторської школи ім. родини Юхименків.

З метою забезпечення якості навчання в рамках DS Curriculum для всіх аспірантів першого року навчання передбачено загальний *вступ до наукової освіти*, який відбувається у вигляді тренінгу й включає такі теми:

- Інформація про процедури й стандарти наукової освіти в НаУКМА;
- Загальний огляд змісту дисциплін освітньо-наукових програм;
- Робота з базами даних і користування бібліотекою;
- Процедури роботи з науковим керівником;
- Контроль, звітність і критерії оцінювання роботи аспіранта;
- Можливості участі аспірантів у науковій роботі в НаУКМА;
- Можливості міжнародної академічної мобільності.

Важливою складовою моделі наукової освіти в НаУКМА є участь аспірантів усіх років навчання у щорічній звітній конференції «A LINEA». Матеріали до конференції готуються за наданими рекомендаціями й зразками, а секції модеруються представниками проектних груп освітньо-наукових програм.

Основна мета конференції – познайомити спільноту аспірантів і викладачів із задумом дослідження, оприятити його внутрішню логіку, сформулювати віднайдені результати й проблемні моменти, запропонувати міркування щодо свого дослідницького проекту в контексті загальних тем міждисциплінарних секцій, які заохочують до рефлексії над загальними питаннями соціальної й етичної відповідальності науковця, наукової новизни і приросту знань, питання поширення наукових результатів у міждисциплінарному і поза-фаховому контексті, економічний аспект науки.

У рамках конференції відбуваються гостьові лекції, методологічні воркшопи, загальні семінари для аспірантів усіх спеціальностей.

I. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Цикл загальної підготовки (35 кредитів ЄКТС) складається з трьох блоків дисциплін: науково-теоретичної, науково-практичної і мовної підготовки, що сприяють формуванню інтегральної компетентності третього рівня освіти: *здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.*

У кожному блоці передбачені нормативні дисципліни й надана можливість вибору дисциплін, щоб забезпечити потреби індивідуальних дослідницьких проектів аспірантів.

Навчальні результати, які передбачені циклом дисциплін загальної підготовки, розвивають здатності активного дослідника до фахової діяльності в трьох сферах:

- Сфера Д (дослідження) – знання фаху й предмету дослідження, методологічні навички, володіння сучасними технологіями досліджень; високий рівень володіння навичками і технологіями пошуку та обробки наукової інформації;
- Сфера К (комунікація) – виховання здатності до репрезентації і спілкування в межах глобальної наукової спільноти, що включає навички мовлення, письма та презентації англійською мовою, а також уміння формулювати результати дослідження в тій формі, яка потрібна для певної мети чи аудиторії, навички викладача;
- Сфера М (менеджмент) – поєднує навички планування та управління науковими проектами, пошуку наукових грантів, розвиток особистісної ініціативності, уміння формувати робочі групи й спільноти; уміння планувати свою кар'єру.

Курси тематичного блоку «**1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки**» забезпечують формування системного наукового світогляду, ґрунтовні знання філософських засад наукового пізнання, загальних методів наукового дослідження, розуміння засад академічної культури й етики, здатності до інтелектуального ризику та перегляду наукових парадигм на основі розуміння історичності науки й критеріїв науковості.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
I. Цикл загальної підготовки							
<i>1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки</i>							
<i>1.1.1. Нормативні</i>							
1	Логіка, методологія і етика наукового дослідження	4	120	52	65	3	Іспит
2	Прикладна філософія	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього</i>		7	210	78	126	6	
<i>1.1.2. Вибіркові</i>							
1	Історія науки	3	90	26	61	3	Залік
2	Історія історичної науки	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього (один з курсів)</i>		3	90	26	61	3	1
Разом		10	300	104	187	9	

1.1.1. Нормативні дисципліни

1. Логіка, методологія та етика наукового дослідження

Викладає: д.ф.н., доц. Лютий Т. В.

Основна мета курсу – допомогти аспірантам оволодіти актуальними загальнонауковими компетентностями через ознайомлення з провідними тенденціями в розвитку філософії та методології науки. Курс включає розгляд засадничих світоглядних проблем сучасної науки, ознайомлення з ключовими методологічними проблемами науки, виокремлення глобальних тенденцій в трансформації наукової картини світу та визначення провідних функцій науки в житті суспільства. Слухачі курсу зможуть виокремити ціннісні етичні засади наукової діяльності та принципи формування професійної етики вченого.

За допомогою основних елементів логіки наукового пізнання, окреслених у курсі, через удосконалення навичок логічного аналізу й вивчення основних загальнонаукових дослідницьких методів і методик, аспіранти зможуть самостійно формувати системний науковий світогляд. Курс сприяє оволодінню навичками генерування та інтерпретування нових ідей, умінню виявляти, ставити та вирішувати проблеми, розроблювати теоретичні концепції, виявляти нові тенденції розвитку науки і критично оцінювати їхній потенціал.

2. Прикладна філософія

Викладає: д.ф.н., проф. Менжулін В. І.

Основна мета курсу – інтегрувати й удосконалити вже набуті на попередніх етапах навчання загальнонаукові (філософські) компетентності та скористатися ними для визначення й розв'язання актуальних теоретико-пізнавальних, світоглядних, культурних, соціальних, політичних та етичних проблем, що постають чи можуть постати перед науковцями в зв'язку з їх професійною діяльністю.

Аспіранти будуть залучені до осмислення широкого кола практичних питань на основі опанування культури філософського мислення, що передбачає вміння визначати філософські аспекти в рамках спеціальних наукових досліджень та дисциплін і оволодіння навичками їх аналізу. У курсі пропонується проектувати професійну діяльність з урахуванням етичних норм, історичного досвіду, культурних традицій, соціально-політичних тенденцій, тощо, що формує здатність до інтелектуального ризику та перегляду наукових парадигм.

Окрема увага приділятиметься навичкам ведення міждисциплінарного діалогу на засадах науковості та толерантності, умінню формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез.

1.1.2. Вибіркові дисципліни

1. Історія науки

Викладає: д. ф. н., доц. Лютий Т. В.

Метою курсу є ознайомлення студентів із основними етапами становлення науки, історичними типами наукової й технічної раціональності і формування на основі цих знань уміння здійснювати історико-наукове дослідження в межах власного фахового зацікавлення.

У курсі зіставляються і розрізняються наукова, філософська й релігійна картини світу, формується здатність розуміти їх сутність, специфіку та взаємозв'язки на основі розуміння науки як історичного феномену.

Через порівняльний аналіз критеріїв науковості, аспіранти зможуть досягти розуміння ролі науки в розвитку цивілізації. Слухачі курсу набудуть здатності кваліфікувати напрями власних дослідницьких проєктів у контексті розвитку науки й цивілізації. Під історичним кутом зору будуть проаналізовані також і системи цінностей, на які орієнтуються вчені, визначена роль ідеології та міфів в історії науки.

2. Історія історичної науки

Викладає: д. іст. н., доц. Яременко М. В.

Курс ознайомлює з розвитком поглядів на роль історії в суспільстві, організаційно-інституційних засад історичної науки, проблемами формування професійної історіографії; розглядає становлення університетської (академічної) науки в XIX—XX ст., творення наукових шкіл, особливості професіоналізації історії в Російській імперії та Австро-Угорській монархії; розкриває зміст історіографічних процесів у сучасному світі, якісні перетворення в структурі й інституціях академічного історичного знання, розробку в історичній професії конкретних дослідницьких підходів, норм історичного знання та фахової поведінки.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

- *Знати:* роль історії в суспільстві, організаційно-інституційні засади історичної науки; проблеми формування професійної історіографії;
- *Вміти:* застосовувати набуті знання для аналізу історичних процесів минулого і сьогодення, зокрема, проблем організаційного реформування науки в сучасній Україні.

Навчальні формати: практичні заняття, дискусії, написання аналітичних записок щодо сучасного стану історичної науки в Україні.

Основні теми курсу:

1. Передумови перетворення історії на науку в XVI—XVIII ст.
2. Формування історичної професії та її інституційного ґрунту.
3. Розгортання професіоналізації історичної науки
4. «Націоналізація» та «інтернаціоналізація» історіографії.
5. Професійна історіографія XX ст.
6. Історична наука в СРСР та УРСР. Шляхи подолання постсоціалістичної спадщини
7. Історична професія на зламі XX—XXI ст.

В рамках блоку «1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки» аспіранти отримають змогу набути навичок володіння засобами комунікації та інформаційними технологіями для передачі знань про наукові результати і збільшення впливу результатів наукових досліджень у академічному, економічному та соціальному контекстах; оволодіють методиками викладання і популяризації знань, здобудуть уміння використовувати інформаційні комунікаційні технології для самостійного дослідження, викладання й управління науковою діяльністю, знання про основні наукометричні показники й ресурси для оцінки потенціалу дослідження.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
<i>1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки</i>							
<i>1.2.1. Нормативні</i>							
1	Робота з інформаційними ресурсами	3	90	26	58	6	Іспит
2	Викладання у вищій школі	3	90	26	61	3	Іспит
3	Викладацька практика	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього</i>		<i>9</i>	<i>270</i>	<i>78</i>	<i>180</i>	<i>12</i>	
<i>1.2.2. Вибіркові</i>							
1	Сучасні методики викладання, особливості он-лайн освіти	3	90	26	61	3	Залік
2	Менеджмент наукових проєктів	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього (один з курсів)</i>		<i>3</i>	<i>90</i>	<i>52</i>	<i>35</i>	<i>3</i>	<i>1</i>
<i>Разом</i>		<i>12</i>	<i>360</i>	<i>104</i>	<i>241</i>	<i>15</i>	

2.1. Нормативні дисципліни

1. Робота з інформаційними ресурсами

Викладає: к.н.соц.ком., Назаровець С. А.

Мета курсу – сформувати у аспіранта систему знань та вмінь, що забезпечить проведення ефективної інформаційної діяльності, яка передбачає використання універсальних та спеціалізованих інформаційних ресурсів, комерційних і відкритих джерел наукової інформації, ознайомлення з тенденціями розвитку інформаційних ресурсів та сучасними практиками пошуку інформації у мережі Інтернет.

Слухачі курсу здобудуть уміння планувати й ефективно проводити інформаційну роботу (збір та аналіз наукових джерел) для проведення дослідження; навчатися використовувати основні наукометричні показники, ресурси, а також відповідне програмне забезпечення, інформаційні та комунікаційні технології для ефективного пошуку, збереження та аналізу наукової інформації.

У курсі будуть розглядатися альтернативні метрики вимірювання наукової активності і сучасні практики репрезентації наукової інформації.

У контексті аналізу тенденцій розвитку інформаційних ресурсів будуть представлені принципи інтегрування в процес публікації і поширення дослідницьких результатів, генерування впливовості наукових концепцій на основі етики наукових публікацій.

2. Викладання у вищій школі

Викладає: *д.псих.н., професор Чернобровкін В. М.*

Основне завдання курсу – послідовне занурення слухачів у практику викладання: від загальних відомостей про законодавче регулювання сучасної освітньої практики, освітні стандарти й нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів – до практичних навичок моделювання навчальних подій і форм аудиторної роботи у відповідності до очікуваних навчальних результатів.

Слухачі курсу будуть уміти застосовувати принципи когнітивної структури навчання за таксономією освітніх цілей Б. С. Блума (1956) при розробці змісту навчальних дисциплін, оволодіють інструментами і формами оцінювання результатів навчання.

У курсі будуть представлені типові форми документування навчального процесу згідно вимог законодавства і навчального закладу/інституції; засоби комунікації та інформаційних технологій для передачі знань про наукові результати і збільшення впливу результатів наукових досліджень у академічному, економічному та соціальному контекстах.

Важливим аспектом курсу є формування вміння вести етичну комунікацію зі студентами й колегами, обізнаність з прийомами демонстрування принципів академічної доброчесності і плекання високої академічної культури.

3. Викладацька практика

Викладає: *д.псих.н., професор Чернобровкін В. М.*

Цей курс є практично орієнтованим і покликаний сформувати вміння планувати й проводити аудиторні заняття (лекції, семінари, практичні і лабораторні заняття) з урахуванням особливостей і вимог фахової підготовки, а також формувати систему оцінювання результатів роботи студентів в аудиторії і їхньої самостійної роботи над усними та письмовими завданнями.

З огляду на практичні потреби щоденної викладацької практики будуть розглянуті методики залучення студентів до науково-орієнтованого і студентоцентричного навчання; засоби координації самостійної роботи слухачів курсу; ведення ефективної комунікації із учасниками курсу; способи вирішувати проблемні ситуації під час проведення аудиторних занять; види і форми контрольних завдань..

Важливим аспектом курсу є формування вміння вести етичну комунікацію зі студентами й колегами, обізнаність з прийомами демонстрування принципів академічної доброчесності і плекання високої академічної культури.

1.2.2. Вибіркові дисципліни

1. Сучасні методики викладання, особливості он-лайн освіти

Викладає: к.ф.н., Криворучка Л. Д.

Курс спрямований на формування навичок інтерактивного викладання й здатності залучати слухачів до самостійного навчання і навчання в співпраці.

Слухачі курсу будуть обізнані з алгоритмами проведення занять і особливостями оцінювання результатів навчання за такими інтерактивними методиками: демонстрування моделі виконання фахових завдань (scaffolding), вирішення дослідницьких проблем (problem based learning - PBL), діалогічна співпраця (Philosophy for Childrent - P4C). У межах курсу буде запропоновано приклади застосування інтерактивних методик в реаліях вимог української вищої освіти і для навчання різновікових груп, а також аналіз недоліків і обмежень запропонованих методів.

Також буде запропонований аналіз дидактичних особливостей і нових викликів для викладача в процесі планування он-лайн навчання, можливостей поєднувати он-лайн і традиційні форми навчання й перевірки знань. Буде здійснений огляд відкритих освітніх ресурсів і програмного забезпечення для ведення навчання і комунікації в он-лайн середовищі.

2. Менеджмент наукових проектів

Викладає: д.н. держ. упр., доц. Чала Н. М.

Мета курсу – сформувати вміння розробляти, планувати й ефективно реалізовувати наукові проекти за базовою моделлю проектного менеджменту (знання процесів і процедур ініціації, ведення й завершення проекту) із доцільним застосуванням відповідного програмного забезпечення. Окрема увага приділятиметься виробленню навичок обрахування проектних кошторисів, оцінювання результатів проекту і планування проектних ризиків, формування вміння планувати робочі завдання в часі і встановлювати пріоритети у проектній діяльності.

Складовою курсу є також формування вміння вести науково-організаційну діяльність завдяки обізнаності з принципами формування робочих груп, етичної ділової комунікації, техніками підвищення ефективності використання робочого часу й наполегливості в досягненні поставлених завдань у визначені терміни; вміння працювати автономно та ініціативно.

Серед тем курсу важливе місце посідає також проблематика стратегічного планування й формулювання цілей наукового проекту з урахуванням актуальних тенденцій розвитку наукової галузі й прагматики соціального контексту.

Третій тематичний блок циклу загальної підготовки - **1.3. Дисципліни мовної підготовки** - спрямовано на удосконалення рівня володіння українською та англійською мовою, щоб досягти уміння доказово й обґрунтовано викласти результати власного дослідження й брати компетентну участь у комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.

Особливістю планування цього циклу є широка пропозиція модульних вибіркового дисциплін з англійської мови (5 дисциплін по 2 кредити ЄКТС), з поміж яких аспіранти мають обрати не менше двох складових для формування свого індивідуалізованого мовного курсу в обсязі 4 кредитів ЄКТС, що дасть змогу обрати напрям для підвищення рівня володіння англійською мовою, що є найбільш практично орієнтований з огляду на майбутню наукову діяльність.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
<i>1.3. Дисципліни мовної підготовки</i>							
<i>1.3.1. Нормативні</i>							
1	Культура наукової мови	3	90	26	30	4	Залік
2	Наукова англійська мова (Academic English)	3	90	52	35	3	Іспит
3	Науковеписьмоанглійською мовоюзанапрямами: (Academic Writing in Humanities, Sciences, IT)	3	90	52	35	3	Іспит
<i>Всього</i>		<i>9</i>	<i>270</i>	<i>156</i>	<i>105</i>	<i>9</i>	Іспити - 2 Заліки - 1
<i>1.3.2. Вибіркові модулі для індивідуалізованого курсу "Наукова англійська мова 2"</i>							
1	Наукові презентації англійською мовою (Academic Presentation)	2	60	26	30	4	Залік
2	Написання грантових пропозицій (Grants and Project Writing)	2	60	26	30	4	Залік
3	Корективний курс англійської мови	2	60	26	30	4	Залік
4	Підготовка до міжнародних тестів (TOEFL та IELTS)	2	60	26	30	4	
5	Особливості перекладу наукової літератури	2	60	26	30	4	Залік
<i>Всього (не менше 2 дисциплін)</i>		<i>4</i>	<i>120</i>	<i>52</i>	<i>60</i>	<i>8</i>	<i>2</i>
<i>Разом</i>		<i>13</i>	<i>360</i>	<i>182</i>	<i>166</i>	<i>12</i>	Іспити - 2 Заліки - 3

1.3.1. Нормативні дисципліни

1. Культура наукової мови

Викладає: д.філ.н., проф. Ожоган В. М.

Мета курсу – сформувати вміння вживати мовні одиниці з якнайбільшою комунікативною доцільністю відповідно до норм української літературної мови. Окрема увага приділятиметься виробленню навичок літературного редагування наукового тексту: точність, логічність, простоту, стислість і виразність мовлення. Курс поглиблює знання про мовні норми, науковий стиль, особливості мовної організації наукових текстів різних жанрів, охоплює складні питання українського слово- і формовживання, творення й уживання синтаксичних конструкцій та пунктуації.

Основні теми: Значення, складники та сучасні проблеми культури наукової мови; лексична нормативність наукового тексту: попередження помилок, спричинених впливом російської мови; уживання іншомовної лексики та правопис слів іншомовного походження; складні випадки відмінювання й уживання іменників і займенників у науковому тексті; словозміна та правопис прикметників і числівників; правильне вживання і правопис дієслівних форм, прислівників та прийменників; уникнення в науковому тексті невластивих українській мові синтаксичних конструкцій; правильна побудова простих ускладнених речень і розділові знаки в таких структурах; правильна побудова та пунктуаційне оформлення складних речень; способи передавання чужого мовлення, оформлення цитат, редагування наукового тексту.

2. Наукова англійська мова (Academic English)

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

The purpose of the course Academic English is to develop the language skills – vocabulary, grammar, sentence structure, punctuation – essential for mastering academic style and communicating effectively in academic discourse. PhD students will be guided through various strategies of academic writing, in particular, problem statement, literature review, methodology section, as well as academic genres, such as summary, review, abstract, research proposal (thesis proposal). The course participants will be supported through the main stages of drafting a PhD thesis proposal regarding its composition and language features. The course will also contribute to strengthening the presentation skills applied in academic environment. The evaluation of the course participation will be based on the students' practical activities in class and timely submission of the requested assignments.

3. Наукове письмо англійською мовою за напрямками (Academic Writing in Humanities, Sciences, IT)

Викладає: к.філ.н., Мазін Д. М.

The course aims at developing strong practical skills necessary for successful writing of a research article in English within one's field of studies to be published in a peer-reviewed journal. Planned as an integral part of PhD curriculum, the course is designed to lead PhD students through the main stages of preparing research publications as requested in their academic fields. The course will focus on the structure elements, appropriate vocabulary and grammar features of a research article, as well as deepen the PhD students' level of expertise in linguistic skills that are required in English writing for academic purposes.

1.3.2. Вибіркові модулі для формування індивідуалізованого мовного курсу «Наукова англійська мова-2»

1. Наукові презентації англійською мовою (Academic Presentation)

Викладає: к.філ.н., Мазін Д. М.

Курс спрямований на поглиблення навичок підготовки та здійснення наукових презентацій англійською мовою в академічному середовищі. Студенти PhD-програм зможуть практично оволодіти мовними та поведінковими стратегіями підготовки до різних видів наукових презентацій, зокрема, виступу на науковій конференції або участі в груповому обговоренні (panel discussion), розвинути вміння ефективно ставити та відповідати на різні види запитань під час презентацій. Курс “Academic Presentation” удосконалисть відповідні навички володіння англійською мовою (лексичні та граматичні особливості), необхідні для повноцінної комунікації в усному академічному дискурсі. У програмі курсу також інтегрований розвиток відповідних навичок англійськомовного наукового письма, необхідних для підготовки ефективного письмового заявляння для участі у міжнародних наукових конференціях (conference proposal, conference abstract).

2. Корективний курс з англійської мови

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

Мета цього курсу – підвищення рівня володіння англійською мовою для науково-освітнього вжитку серед тих слухачів PhD-програм, які відчувають потребу в додатковій підтримці з вивчення мови. Курс буде особливо корисним для аспірантів/докторантів, які потребують посиленої уваги до збагачення словникового складу, розвитку певних аспектів граматики та синтаксису після проходження нормативного курсу з англійської мови “Academic English”.

3. Написання грантових і проектних пропозицій (Grants and Project Writing)

Викладає: к.філ.н., Мазін Д. М.

Цей функціональний курс спрямований на формування та удосконалення писемних мовленнєвих навичок з англійської мови, необхідних для структурованої й успішної підготовки, аналізу, розробки та написання проектних і грантових пропозицій з метою пошуків фінансової або технічної підтримки науково-дослідних проектів. Протягом курсу буде приділено необхідну увагу різним аспектам володіння мовою – лексичним, граматичним, синтаксичним – які є основою для успішного писемного оформлення грантових і проектних пропозицій згідно з поширеним міжнародним досвідом.

4. Особливості перекладу наукової літератури англійською мовою

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

Мета цього курсу – сформулювати та закріпити вміння на достатньому фаховому рівні виконувати писемний переклад науково-дослідних матеріалів у сфері власних наукових досліджень з англійської на українську або з української на англійську мову. Слухачі курсу на практичному матеріалі розглянуть специфіку перекладу як різновиду інтелектуально-мовленнєвої діяльності, опанують основними аналітичними підходами, а також лексико-граматичними і стилістичними навичками, необхідними для успішної передачі змісту, понять і концепцій (а не лише слів) мовленнєвими засобами української або англійської мови.

5. Підготовка до міжнародних тестів (TOEFL та IELTS)

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

Тести є орієнтованими на перевірку основних мовних навичок: читання, аудіювання, говоріння і письма. Курс знайомить зі структурою міжнародних тестів і дає можливість відпрацювати на практиці різні типи завдань зі вказаних навичок, а також поглибити знання граматики та лексики.

II. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Цикл дисциплін професійної підготовки (**17 кредитів ЄКТС**) складається з двох крупних блоків: нормативних дисциплін та вибірових дисциплін.

Тематичний блок 2.1. Цикл нормативних дисциплін професійної підготовки складається з чотирьох курсів, що спрямовані на формування навичок ефективного планування та здійснення дослідження історичних явищ; здатність до науково-організаційної діяльності і співпраці в межах фахової спільноти та комунікації його результатів для подальшого практичного використання.

№	Назва	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
II. Цикл професійної підготовки							
<i>2.1. Нормативні</i>							
1	Розробка дисертаційного проекту	3	90	26	58	6	Іспит
2	Аспірантський семінар	4	120	52	62	6	Залік
3	Засади історичного дослідження I	3	90	26	58	6	Іспит
4	Засади історичного дослідження II	3	90	26	58	6	Іспит
<i>Всього</i>		<i>13</i>	<i>420</i>	<i>156</i>	<i>240</i>	<i>24</i>	Іспити - 3 Заліки - 1

1. Розробка дисертаційного проекту

Викладає: *д. іст. н., доц. Яременко М. В.*

Основна мета курсу – ознайомлення аспірантів із нормативними документами і чинними вимогами до дисертаційних робіт в Україні, типовою структурою дисертацій, процедурами проходження захисту дисертаційної роботи.

Практичний курс, метою якого є ознайомлення аспірантів з основними вимогами до проведення і написання дисертаційного дослідження; основними характеристиками дисертаційного проекту та його структурних частин. Аспіранти навчатимуться представляти й захищати дисертаційні проекти; укладати анотовані бібліографії.

Основні теми:

1. Основні складові дисертаційного дослідження.
2. Техніка наукової роботи. Постановка дослідницької проблеми. Робоча гіпотеза та її перевірка. Визначення об'єкта та предмета дослідження, його мети та завдань. Складання плану роботи.
3. Бібліографічна підготовка. Ознайомлення із сучасним станом дослідження. Укладання анотованої бібліографії
4. Підбір джерел. Визначення методологічного та теоретичного інструментарію для їх опрацювання.

5. Навички критичного аналізу наукових текстів. Стилїстика наукового тексту. Етика наукових публікацій: норми цитування, запозичення ідей та формулювань.
6. Публічна презентація результатів дослідження: правила побудови наукової аргументації, етика наукової полеміки, навички публічних виступів.
7. Підготовка дисертаційного проекту.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

Знати: основні вимоги до дисертаційного дослідження, норми цитування; основні етапи роботи над дисертацією; характеристики структурних частин дисертації; принципи і етику публічного представлення результатів дослідження.

Вміти: працювати з науковою літературою та джерелами; визначати коло джерел для дослідження; укладати анотовану бібліографію; підготувати і захистити дисертаційний проект.

Навчальні формати: практичні інтерактивні заняття; критична робота з літературою та джерелами; публічне представлення і захист дисертаційного проекту; укладання анотованої бібліографії

2. Аспірантський дослідницький семінар

Викладає: д. іст. н., доц. Яременко М. В.

Основна мета семінару – створення навчально-наукової дослідницької групи, робота в якій допоможе аспірантам здійснювати дисертаційні дослідження на належному рівні та у відповідності до встановленого плану.

Від учасників курсу вимагається систематично представляти проміжні результати своїх досліджень, що є одним із найважливіших засобів формування здатності до систематичної наукової роботи і комунікації.

Курс надає можливість аспірантам здійснювати презентації та апробацію перших результатів власних наукових досліджень, брати участь в наукових дискусіях, переймати позитивний досвід у проведенні дисертаційних досліджень іншими аспірантами, отримувати рецензування та консультації досвідчених вчених щодо методів і результатів власної дисертаційної роботи.

Основні теми: Форми і методи представлення результатів власних наукових досліджень. Роль та форми проведення наукових форумів (семінарів, конференцій, круглих столів, симпозіумів, панельних дискусій тощо). Вимоги до матеріалів, які подаються для участі в наукових конференціях, їхня типова структура.

Курс передбачає проведення занять в інтерактивному форматі, викладається на 1 і 2 році навчання.

3. Засади історичного дослідження I

Викладає: д. іст.н., проф. Яковенко Н. М.

Курс спрямовано на опанування аналітичними підходами й базовими теоретико-методологічними навичками та дослідницькими техніками опрацювання обраної для вивчення теми. Аспіранти отримають змогу самостійно оцінити інформативний потенціал придатних для конкретної роботи джерел, врахувати їх можливу неповноту, суб'єктивні сторонні вкраплення чи зумовлене тими чи тими причинами спотворення інформацій, а також навчатися формулювати максимально коректні дослідницькі питання до джерел із врахуванням згаданих спотворень, замовчувань чи т.зв. «міжрядкових», прихованих свідчень. У курсі запропоновано опрацювання джерел ранньомодерної доби.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

Знати: сучасні методологічні підходи до оцінки інформативного потенціалу джерел ранньомодерної доби та різноманітні методики їх опрацювання; різноманітні історіографічні підходи до бачення «джерела»

Розуміти міждисциплінарність підходів до «джерела», уміти застосовувати методологію антропології, соціології, лінгвістики для його аналізу

Вміти: критично працювати з джерелами, які потенційно ляжуть в основу їхнього дослідження.

Навчальні формати: практичні заняття, дискусії, дослідницька письмова робота. Вимогами до курсу передбачено самостійне формулювання аспірантами «питальників» до джерел, які потенційно ляжуть в основу їхнього дослідження.

Основні теми:

1. Зміни щодо сприйняття джерела та його повідомлень у процесі розвитку історичної науки: від джерела, що «свідчить», до джерела, що «приховує».
2. Вдосконалення технік опрацювання джерел як відповідь на виклик «лінгвістичного повороту» та постмодерністського песимізму щодо можливостей пізнання минулого.
3. Виокремлення нових ділянок історичного знання на стику з етнологією, соціологією, культурологією, географією, природознавством.
4. Практичні підходи до укладання «питальника» джерелам, що їх планується покласти в основу дослідження.

4. Засади історичного дослідження II

Викладає: к. іст.н., доц. Шліхта Н. В.

Курс спрямовано на опанування аналітичними підходами й базовими теоретико-методологічними навичками та дослідницькими техніками опрацювання обраної для вивчення теми. Аспіранти отримають змогу самостійно оцінити інформативний потенціал придатних для конкретної роботи джерел, врахувати їх можливу повноту, а також навчатися формулювати максимально коректні дослідницькі питання до джерел. Програмою курсу передбачена робота з джерелами модерної доби.

У результаті вивчення курсу студент повинен:

Знати: сучасні методологічні підходи до оцінки інформативного потенціалу джерел новітньої доби та різноманітні методики їх опрацювання; різноманітні історіографічні підходи до бачення «джерела»

Розуміти міждисциплінарність підходів до «джерела», уміти застосовувати методологію антропології, соціології, квантитативні методи для його аналізу

Навчальні формати: практичні заняття, дискусії, дослідницька письмова робота; укладання списку джерел для дисертаційного дослідження.

Основні теми:

1. Вступ. «Виклики модерності» та джерело.
2. Варіанти класифікації джерел новітньої доби, специфіка їхнього опрацювання.
3. Основні типи і види джерел новітньої доби та методики роботи з ними.
4. «Людський вимір» новітньої історії в джерелах
5. Визначення кола джерел для дослідження; практичні підходи до пошуку джерел; укладання списку потенційних джерел залежно від мети, завдань дослідження та робочої гіпотези.

2.2. Цикл вибірових дисциплін

Цикл вибірових дисциплін програми сформовано з урахуванням потреби глибокого переосмислення наявних і створення нових цілісних знань стосовно практичного застосування історичних досліджень і нових сфер дослідження людського досвіду.

Запропоновані дисципліни формують уміння використовувати різні типи і види джерел для історичного дослідження, використовувати методологію та інструментарій суміжних гуманітарних та суспільних дисциплін, брати участь у відкритих дискусіях з фахової проблематики й уміння популяризувати наукове знання.

№	Назва	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
II. Цикл професійної підготовки							
<i>2.3. Вибіркові модулі для індивідуалізованого курсу</i>							
1	Теорія і практика історії: методики роботи з нарративом	2	60	26	30	4	Залік
2	Історія СРСР: історіографічні дискусії	2	60	26	30	4	Залік
3	Дослідження радянської історії через мемуари	2	60	26	30	4	Залік
4	Доба Просвітництва : народження модерних ідей і практик	2	60	26	30	4	Залік
5	Теорія і практика історії: методи інтерпретації еґо-документа	2	60	26	30	4	Залік
6	Комунікативна культура в ранньомодерній Європі	2	60	26	30	4	Залік
<i>Всього (не менше 2 курсів)</i>		<i>4</i>	<i>120</i>	<i>52</i>	<i>60</i>	<i>8</i>	<i>1 залік</i>

1. Теорія і практика історії: методики роботи з нарративом

Викладає: к. іст.н., доц. Дуса К. Л.

Курс є введенням теоретичних напрацювань істориків і філософів історії, з особливим наголосом на теорії наративу. Метою курсу є ознайомлення з основними сучасними тенденціями в теорії історії, а також дати уявлення про способи читання та інтерпретації наративних текстів. Лекційні та практичні заняття побудовано таким чином, щоб слухачі отримали не тільки якомога ширше знання з предмету, але також розвинули навички самостійної роботи із теоретичними текстами і подальшим застосуванням їхніх принципів у власних дослідженнях.

В результаті роботи на курсі, аспіранти зможуть орієнтуватися в актуальних підходах до теорії історії, зокрема, наративу, розібратися у сутності актуальних дискусій істориків стосовно використання історичного наративу поза межами академічної історії у сфері публічної історії. *Вмітуть* визначити зміни, які впродовж останніх десятиліть відбулися у

пiходах iсторикiв до теорiї iсторiї, належним чином працювати з рiзними наративними джерелами, в тому числi, лiтературними i вiзуальними iсторичними наративами. *Розумiтимуть* мiждисциплiнарну природу сучасної iсторiографiї i зможуть використати методологiчнi пiдходи сумiжних дисциплiн для роботи з наративом. *Будуть здатнi* читати iсторiографiчнi тексти i аналізувати їх як рiзновид наративу, один з типiв реалiстичної лiтератури.

Навчальнi формати: практичнi заняття, дискусiї, презентацiї, практичне заняття у музеї.

Основнi теми:

1. Теорiя «трьох жанрiв iсторiї»: реконструктивiзм, конструктивiзм та деконструктивiзм
2. Дискусiї iсторикiв про природу iсторiї i ремесло iсторика
3. Вплив лiнгвiстичного повороту на iсторiю
4. Теорiя наративу
5. Наративiзм Гайдена Вайта i Френка Анкерсміта
6. Iсторики про проблему етики в iсторiюписаннi
7. Чи iснує iсторична правда? Дискусiї про проблему об'єктивностi
8. Використання iсторичного наративу поза межами академiчного свiту
9. Що таке публiчна iсторiя i хто такi публiчнi iсторики

2. Iсторiя СРСР: iсторiографiчнi дискусiї

Викладає: к. iст.н., доц. Шлiхта Н. В.

Курс ознайомлює з основними тенденцiями розвитку захiдної – передовсiм англосаксонської – советологiї вiд її зародження пiсля Другої свiтової вiйни i до сьогоднi; ознайомлює з обставинами становлення i розвитку советологiї як специфiчної дисциплiни iз вивчення СРСР; пояснює логiку змiн iсторiографiчних пiдходiв, бачень i оцiнок залежно вiд перебiгу Холодної вiйни i загальних тенденцiй захiдної iсторiографiї. Першочергову увагу придiлено знаковим постатям захiдної iсторiографiї, їхнiм центральним працям, основним дискусiям у середовищi советологiв.

У результатi вивчення курсу аспiрант повинен:

Знати: основнi тенденцiї розвитку захiдної советологiї другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; основнi школи англосаксонської iсторiографiї та характеристики їхнiх пiдходiв до вивчення радянської iсторiї; центральнi працi захiдних советологiв та дискусiї мiж ними.

Вмiти: критично працювати з працями захiдних советологiв; визначати їхню приналежнiсть до певної iсторiографiчної традицiї.

Навчальнi формати: практичнi заняття, дискусiї, написання рецензiй

Основнi теми:

1. Загальний огляд англо-американських дослiджень СРСР i радянської iсторiї
2. «Тоталiтарне бачення» в дослiдженнях Радянського Союзу. Класична «тоталiтарна модель» та її варiацiї
3. . «Тиха» ревiзiя тоталiтарної моделi: «старi» ревiзiонiсти. Перегляд тоталiтарного пiдходу у працях Роберта Такера та Моше Левiна
4. . «Новi» ревiзiонiсти. Ревiзiя iсторiї сталiнiзму: Шейла Фiцпатрик
5. Дискусiя советологiв на сторiнках The Russian Review (1986–1987)
6. Советологiя пiсля розпаду СРСР. Постревiзiонiсти. Радянська iсторiя у працях сучасних культурних iсторикiв

3. Дослідження радянської історії через мемуари

Викладає: к. іст.н., доц. Шліхта Н. В.

Курс ознайомлює зі специфікою джерел особового походження – мемуарів – й дозволяє опанувати техніки опрацювання цих джерел; сприяє опануванню базових теоретико-методологічних навичок, необхідних для аналізу еґо-документів новітньої доби; ознайомлює з особливостями мемуаристики радянського періоду й дослідницькими труднощами її опрацювання. Аспіранти дістануть змогу самостійно оцінити джерелознавчий потенціал еґо-документів, навчатися методологічно обґрунтовано використовувати такі свідчення для розгляду різноманітних дослідницьких питань новітньої історії.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

Знати: основні характеристики, специфіку джерел особового походження новітньої доби, особливості мемуаристики радянського періоду.

Вміти: критично працювати з джерелами особового походження радянського періоду.

Навчальні формати: практичні заняття, дискусії, дослідницька письмова робота; самостійний пошук еґо-документів в бібліотечних та архівних сховищах.

Основні теми:

1. Вступ. Дослідження радянської історії через мемуари: Специфіка джерела, специфіка доби
2. Мемуари як «дзеркало доби» й інструмент конструювання радянської історії
3. Спогади як «дзеркало душі» й інструмент «творення себе»
4. Спогади як джерело для дослідження повсякденного спротиву й інструмент пристосування і/або протесту

4. Доба Просвітництва: народження модерних ідей і практик

Викладає: к. іст.н., доц. Дуса К. Л.

Курс є введенням до інтелектуальної і соціальної історії XVIII ст. і за мету має ознайомити студентів зі змінами, що відбувалися в історіографічних інтерпретаціях Просвітництва від кінця XVIII ст. до сьогодення, продемонструвати розмаїття інтелектуальних і соціальних проявів і відгуків на Просвітництво.

У результаті роботи на курсі, аспіранти зможуть орієнтуватися у різних методологічних підходах до вивчення Просвітництва, засвоїти термінологію, пов'язану із добою Просвітництва, розбиратимуться у засобах поширення і спробах втілення просвітницьких ідей на популярному рівні, зможуть відрізнити "високе" Просвітництво від "радикального" Просвітництва. Зможуть дати відповідь на питання, чи існувало єдине Просвітництво чи просвітництв, зумовлених особливостями національних контекстів було безліч, і нарешті, чи ідеї Просвітництва спровокували революції наступної доби. Вмітимуть читати і інтерпретувати в контексті доби і характерних для неї тенденції тексти інтелектуалів XVIII ст., а також заборонені цензурою радикальні тексти.

Навчальні формати: практичні заняття, дискусії, презентації, ведення блогу, підсумкова письмова робота есе-роздум.

Основні теми:

1. Історіографія Просвітництва
2. Спроби самовизначення
3. Ключові ідеї Просвітництва: щастя, рівність, співчуття, свобода
4. Народження концепції прав людини
5. Просвітництво в дії: Релігія, скепсис і наука
6. Читання і читачі
7. Народження публічної сфери і місця її побутування: кафе, салони, академії
8. Радикальне Просвітництво: масони
9. Подорожі і уявлення про «іншого»
10. Критика Просвітництва

5. Теорія і практика історії: методи інтерпретації ego-документа

Викладає: д. іст.н., проф. Яковенко Н. М.

Курс спрямовано на ознайомлення студентів з дослідницькими підходами та практичними навичками опрацювання так званих «Ego-документів», тобто джерел, написаних від першої особи з викладом особистої участі/сприйняття автором певних подій, явищ тощо. Цій меті служитимуть семінари з читанням та коментуванням уривків із судових протоколів, листів, мемуарів, щоденників та подорожніх нотаток, написаних починаючи від XV і завершуючи початком XIX століття, тобто впродовж періоду, коли риторичний текстовий канон ще не було остаточно витіснено індивідуальним самовираженням.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

Знати: сучасні методологічні підходи до потенціалу Ego-документа та різноманітні методики його опрацювання.

Вміти: критично працювати з джерелами такого типу, які потенційно можуть бути залучені до написання власного дослідження.

Навчальні формати: Навчально-наукові семінари із заслуховуванням та обговоренням доповіді кожного аспіранта, присвяченої детальному аналізу обраного ним джерела. Письмова робота з презентацією можливостей використання Ego-документа у власному дослідженні. Вимогами до курсу передбачено критичне коментування кожної з виголошених доповідей або з доповненням не зауважених доповідачем нюансів, або з висловленням альтернативного погляду на інтерпретацію обговорюваного джерела.

Основні теми:

1. Вступ. Поняття «Ego-документа» та його інформативний потенціал
2. Соціальна складова в інформаціях, що їх опосередковано пропонують Ego-документи
3. Проблеми т.зв. «народної релігійності», висвітлення яких можливе за допомоги Ego-документа
4. Оприявлення в Ego-документі міжкультурних і крос-культурних переплетень та/або несприйняття культури Іншого
5. Опосередкована саморепрезентація людиною себе в листах, щоденниках і мемуарах

6. Комунікативна культура в ранньомодерній Європі

Викладає: к. іст.н., доц. Григор'єва Т. Ю.

Курс ставить за мету ознайомити студентів з ключовими поняттями та проблемами, пов'язаними з передачею, поширенням та контролем над інформацією в ранньомодерну добу, комунікативними можливостями вербальних і невербальних медіа, а також впливом на суспільні процеси технологічних інновацій, передусім винайдення друку.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

Знати: сутність ключових проблемних питань та пов'язаних із ними історіографічних дискусій, які точаться в рамках напрямку ранньомодерних комунікативних студій

Вміти: аналізувати та продукувати аргументовані власні судження з приводу вищезазначених ключових проблемних питань; використовувати методологічні підходи соціології та антропології до дослідження комунікації

Навчальні формати: практичні заняття, дискусій, написання самостійної роботи аналітичного характеру.

Основні теми:

6. Вступ до історії комунікації
7. Мови як комунікативний медіум в ранньомодерній Європі
8. Вплив технологічних інновацій на комунікативну культуру
9. Ранньомодерна пропаганда
10. Циркуляція знань в ранньомодерній Європі та феномен подорожі
11. Невербальна комунікація: жест, ритуал і церемоніал
12. Комунікація через зображення

НАБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Завдяки оволодінню сукупністю дисциплін, які пропонуються слухачам в рамках освітньо-наукової програми для здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності **032 «Історія та археологія»** обсягом **51 кредит ЄКТС**, аспіранти зможуть набути компетентностей, що є необхідними для провадження подальшої наукової та практичної діяльності.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
4. Вміння враховувати точки зору, що ґрунтуються на різних світоглядних, конфесійних та соціокультурних засадах;
5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) ;
7. Здатність діти соціально відповідально та свідомо;
8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
9. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації із різних джерел;
10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
11. Навички передавання й поширення наукових знань;
12. Здатність розробляти й здійснювати наукові проекти;
13. Здатність доказово й обґрунтовано викласти результати власного дослідження українською мовою;
14. Здатність коректно представляти результати наукових досліджень англійською мовою для комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти;
15. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

Професійні компетентності:

1. Здатність самостійно формулювати і вирішувати оригінальні дослідницькі завдання
2. Критичне розуміння сучасного стану розвитку та засад функціонування науки
3. Критичне розуміння відмінностей історіографічних підходів в різних хронологічних, національних та транснаціональних контекстах
4. Знання основних тем і проблемних питань сучасних історіографічних дискусій
5. Здатність викладати результати дослідження на письмі, належним чином послуговуючись історіографічним і методологічним інструментарієм
6. Здатність на фаховому рівні використовувати різні типи і види джерел для історичного дослідження
7. Розуміння і здатність використовувати методологію та інструментарій суміжних гуманітарних та суспільних дисциплін
8. Здатність читати та критично інтерпретувати історіографічні тексти
9. Уміння застосовувати широкий спектр фахового інструментарію для аналізу та інтерпретації оригінальних джерел
10. Уміння належним чином організувати історичне дослідження та викладати його результати на письмі
11. Здатність публічно комунікувати результати дослідження та історичні знання
12. Здатність коментувати, анотувати, редагувати історіографічні тексти та документи, фахово використовуючи критерії та методологічний інструментарій дисципліни
13. Здатність до науково-організаційної діяльності і співпраці в межах фахової спільноти

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Новітня, нова та ранньомодерна політична історія;
2. Історична антропологія ранньомодерних та модерних суспільств;
3. Соціорелігійна історія України ранньомодерного та модерного періодів;
4. Історія України та державних утворень, частиною яких вона була в різні історичні періоди (Річ Посполита, Російська імперія, СРСР);
5. Європейська історія від ранньомодерного періоду до сучасності; інтелектуальна історія.